

KSČ – závodní organizace Částkov

1958–1963

Inventář

EL NAD č.: 1070

AP č.: 410

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archivního fondu.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu.....	5
III. Archivní charakteristika archivního fondu.....	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu.....	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky.....	6
Seznam použitých pramenů a literatury.....	7

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk.....	8
Inventární seznam.....	9

Úvod

I. Vývoj původce archivního fondu

Komunistická strana Československa se po roce 1945 ve své činnosti řídila organizačními řády a počínaje rokem 1954 stanovami. Podle těchto řádů a stanov existoval nejvyšší řídicí orgán Komunistické strany Československa (dále KSČ) – sjezd KSČ, resp. ústřední výbor, k jehož volbě docházelo na pravidelném sjezdu strany. Sjezd strany se konal jednou za čtyři léta (mimořádný sjezd KSČ svolával ústřední výbor ze své iniciativy či na žádost více než jedné třetiny základních organizací).

Ústřední výbor představoval nejvyšší orgán strany v období mezi sjezdy. Dozoroval a řídil veškerou činnost KSČ a jednotlivých členů. Staral se nejen o stranickou politiku, ale kontroloval taktéž hospodaření se stranickým majetkem. Schvaloval představitele strany na politické funkce a přímo je instruoval v jejich činnosti. Navrhoval vedoucí funkcionáře v ústředním měřítku a v krajích.

Krajskou organizaci tvořily všechny okresní organizace v hranicích kraje. Nejvyšším orgánem krajské organizace byla krajská konference, kterou svolával krajský výbor nejméně jednou za dva roky (mimořádnou konferenci svolával krajský nebo ústřední výbor z naléhavých důvodů či na žádost více než jedné třetiny okresních organizací kraje). Krajské konference se účastnili delegáti řádně volení na okresních konferencích.

Okresní organizaci utvářely všechny základní organizace (závodní, místní, atd.) v hranicích okresu. Nejvyšší orgán okresní organizace představovala okresní konference svolávaná okresním výborem jednou ročně, podle stanov z roku 1962 jednou za dva roky a od roku 1971 jedenkrát za dva až tři roky. Mimořádná okresní konference mohla být svolána po dohodě s krajským výborem a po schválení ústředním výborem. Při naléhavé potřebě, nebo na žádost více než jedné třetiny základních organizací, ji mohl svolat vyšší stranický orgán.

Základní organizace se dělily na organizace závodní a místní. Závodní, místní, organizace (dále ZO) byly zakládány podle směrnic ústředního výboru v závodech, dopravních a obchodních organizacích, na státních statcích, ve strojních a traktorových stanicích, v jednotných zemědělských družstvech, úřadech, školách, institucích, v jednotkách ozbrojených sil, na vesnicích, ve městech apod., avšak pouze tam, kde působili nejméně tři členové (organizační řád 1949) nebo pět členů (stanovy 1962) strany. V podnicích, závodech a úřadech, kde se nalézal větší počet straníků, se utvářely ZO v dílnách, provozech, na stavbách a ve výrobních úsecích. Jednotlivé organizace pak na celozávodních stranických schůzích volily celozávodní či podnikový výbor. Obdobným způsobem mohly pracovat ZO o vyšším počtu členů, které se zpravidla dělily na tzv. dílčí organizace. Těmto dílčím organizacím posléze připadla možnost (na základě povolení okresního výboru) přijímat a vylučovat členy, ukládat stranické tresty, volit delegáty na konference a hospodařit podle rozpočtu. Každá z nově utvořených organizací musela být potvrzena okresním výborem.

Nejvyšší orgán základní organizace představovala členská schůze, která se svolávala nejméně jednou v měsíci. Na ustavující či výroční schůzi se volil výbor: předseda, dalších 7 – 10 členů. Následně došlo k volbě dvou revizorů. Organizace do 20 členů měla 3 – 5 členný výbor, do pěti členů důvěrníka (organizační řád 1949), či počet členů stanovil OV a organizace do deseti členů volila výbor o třech členech nebo za podmínek stavených OV (stanovy 1962).

Výbor zvolil svého předsedu, který musel být nejméně tři roky členem strany, přičemž OV mohl udělit výjimku. Kontrolou nad hospodařením s finančními a ostatními prostředky byli pověřeni další dva až tři členové výboru. Kromě toho měli taktéž dohlížet na kontrolu při dodržování směrnic ústředního výboru KSČ a vedení členské evidence a stranické administrativy.

Výbor ZO KSČ především zajišťoval plnění usnesení členských schůzí a řídil veškerou práci stranické organizace mezi členskými schůzemi. O své činnosti a stavu organizace podával každý měsíc zprávu členské schůzi.

Kromě běžných často zaměnitelných názvů základní – závodní organizace, lze o téměř totožném stírání významu názvů organizací hovořit také v případě místních organizací, jejichž ekvivalent, zejména na venkově, představovaly vesnické či často nesprávně nazývané venkovské organizace. Co do funkce a významu svým účelem prakticky shodovaly s organizacemi základními.

Existenci místní, později vesnické organizace KSČ v Částkově lze jistě řadit do ranějšího období, avšak s ohledem na skutečnost, že první písemné materiály pocházejí teprve z roku 1958, zůstává vznik a vývoj této organizace před rokem 1958 neznámý.

Od roku 1958 pracovala MO, respektive VO, KSČ Částkov v rámci dvou nejdůležitějších článků v obci, totiž MNV a JZD Částkov. Funkcionáři obou uvedených organizací v nich působili na čelných pozicích a v podstatě mezi sebou sváděli nepřetržitý mocenský boj o vedení v zastřešující organizaci KSČ. Dlouhodobý primát drželi zejména předseda a tajemník MNV Částkov, kteří se snažili znechutit ve VO KSČ práci předsedovi JZD tamtéž. Tomu se nakonec podařilo (paradoxně právě s doporučením VO KSČ Částkov) zasednout v byru OV KSČ Tachov, odkud posléze znovu ovlivňoval činnost svojí mateřské organizace. Jeho způsob jednání byl posléze členy výboru VO KSČ Částkov napadán a neustále kritizován, přičemž úzké vedení organizace (předseda a tajemník MNV Částkov) se na OV KSČ Tachov dokonce dožadovalo jeho odvolání.

Drobné stranické pŕtky vyvrcholily v roce 1960, kdy došlo ke sloučení národních výborů sousedících s obcí Částkov. Maršovy Chody, Pernolec a Velký Ropotín se staly osadami Částkova, přičemž slučování se nevyhnulo také stranickým organizacím zde působícím. Došlo k vytvoření jedné velké, společné organizace, která sídlila v Částkově. Mocenské boje se rozhořely naplno a dosavadní částkovské vedení se snažilo nárokovat si veškerou rozhodovací pravomoc pro sebe. Do hry totiž vstoupili noví členové z Maršových Chodů, Pernolce a Velkého Ropotína. Pernolecká část organizace navíc přišla s řešením, které se částkovským příliš nezamlouvalo. V roce 1960 se sloučila také čtyři JZD, sídlící dosud v jednotlivých obcích. Výrazně se tím zvýšil počet členů, sdružených v zemědělství, a proto se pernoletci pokusili podat návrh na změnu názvu organizace z vesnické na závodní. To bylo pro částkovské vedení nepřijatelné a při jednáních se někteří členové pokoušeli prosadit nepřijetí pernoleckých do jedné organizace. Pod průhlednou záminkou celkového poklesu výrobních jednotek v případě přijetí nevýrazného a podprůměrného JZD Pernolec chtěli proces integrace zastavit, popřípadě zcela zvrátit.

Teprve po intervenci OV KSČ Tachov byla tato integrace úspěšně dokončena. Vzhledem k tomu, že téměř všichni členové KSČ pracovali převážně v zemědělství, rozhodlo se okresní vedení podpořit návrh na přeměnu typu stranické organizace. V letech 1961–1962 došlo ke zrušení VO KSČ Částkov a jejímu přejmenování na ZO KSČ Částkov. Všichni dosavadní členové byli převedeni pod Celozávodní organizaci KSČ, Státní statek Tachov. Vznikly čtyři závodní organizace KSČ, spravované sice z centrály v Částkově, ovšem

působící v podstatě samostatně. Jednalo se o takzvané farmy, později provozy, jejichž činnost řídil 10ti členný „místní výbor“ se sídlem v Částkově (Částek a Pernolec každý po třech členech, Maršovy Chody a Velký Rapotín každý po dvou členech). Jednalo se již výhradně o členy organizované v zemědělské činnosti a původní částkovské vedení se tak ocitlo zcela stranou. Přesto se hlavní náplní tohoto 10ti členného výboru stala koordinace práce MNV, JZD, ČSM a dalších organizací ve všech čtyřech lokalitách. Obec Částek se postupně stala jakýmsi přirozeným centrem všech sloučených obcí a později převzala plnou kontrolu nad všemi zbývajícími stranickými organizacemi.

Vzhledem k absenci jakéhokoliv písemného materiálu z dalšího období nelze určit, jakým způsobem (pokud vůbec) se organizace KSČ v Částkově vyvíjela.

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Materiály ZO KSČ Částek převzal Státní okresní archiv Tachov na základě skartačního řízení provedeného na Obecním úřadu v Částkově 16. května 2007, pod číslem přírůstku 23/2007. Jednalo se o 1 kartón písemností z let 1958–1963 s rozsahem 0,12 bm. V návaznosti na předešlé byl v SOkA Tachov založen nový archivní fond s názvem ZO KSČ Částek s EL NAD 1070.

S přihlédnutím k povaze dochovaného materiálu nelze prokázat, jaký (jestli vůbec) registraturní plán původce dodržoval.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Při pořádacích pracích v archivním fondu ZO KSČ Částek došlo ke korekci počtu evidenčních jednotek tohoto archivního fondu.

Materiál archivního fondu ZO KSČ Částek pochází z let 1958–1963. Jedná se o 1 úřední knihu a 1 kartón písemností o celkové metrži 0,12 bm.

V dochovaných archiváliích je užíván český jazyk.

Pro snazší přehlednost a orientaci v archivním fondu zvolil zpracovatel vlastní, jednoduché pořádací schéma. Archiválie byly roztříděny tématicky a dále chronologicky. Bylo provedeno rozdělení do třech základních oddílů, kterým byly přiděleny římské číslice (I – III). Skupina s názvem I. byla označena jako Materiály vzniklé z vlastní činnosti; skupina s názvem II. Korespondence s nadřízenými orgány a ostatnímu organizacemi; skupina s názvem III. Ostatní.

V archivním fondu se nalézají archiválie I. (inv. č. 1 – 2) a II. kategorie.

Fyzický stav materiálu je dobrý.

Při pořádacích pracích v archivním fondu ZO KSČ Částek z něj nebyly vyřazeny žádné multiplikáty a písemnosti nearchivní povahy.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Pro téměř zanedbatelný rozsah archivního fondu ZO KSČ Částek je bezpředmětné hovořit o jeho konkrétní využitelnosti. Stročnost a mezerovitost neumožňuje vytvořit si širší

pohled na dění a běžný život v organizaci. Důležitým prvkem celého archivního fondu je však zmínka o činnosti JZD v jednotlivých obcích, která se může těšit eventuálnímu badatelskému zájmu v případě průzkumu aktivity těchto zemědělských družstev.

V. Záznam o uspořádání archivního fondu a zpracování archivní pomůcky

Archivní fond uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v květnu 2010 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 3. února 2011

Miroslav Vetrák

Seznam použitých pramenů a literatury

Organizační řád Komunistické strany Československa vydány ÚV KSČ, 1949

Stanovy KSČ přijaté celostátní konferencí KSČ dne 18. prosince 1952 a schválené včetně změn X. sjezdem KSČ dne 15. ledna 1954

Stanovy KSČ schválené XII. sjezdem KSČ dne 8. prosince 1962, doplněné a upravené XIII. sjezdem KSČ dne 4. června 1966 a XIV. sjezdem KSČ dne 29. května 1971

KOS, Zdeněk. *Zkratky, značky, akronymy*. Praha : Horizont, 1983.

Příloha č. 1: Seznam použitých zkratk

bm	běžný(é) metr(y)
CZV	celozávodní výbor
ČSM	Československý svaz mládeže
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
evid. jednotka	evidenční jednotka
inv. č.	inventární číslo
JAF	Jednotný archivní fond
JZD	Jednotné zemědělské družstvo
KSČ	Komunistická strana Československa
KV KSČ	krajský výbor Komunistické strany Československa
MNV	místní národní výbor
MO KSČ	místní organizace Komunistické strany Československa
NAD	Národní archivní dědictví
OV KSČ	okresní výbor Komunistické strany Československa
SOkA	státní okresní archiv
ÚV KSČ	ústřední výbor Komunistické strany Československa
VO KSČ	vesnická organizace Komunistické strany Československa
ZO KSČ	základní/závodní organizace Komunistické strany Československa

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
I. Materiály vzniklé z vlastní činnosti			
1	Zápisy ze zasedání výboru KSČ	1959–1961	K 1
2	Zápisy ze zasedání výboru KSČ (torzo konceptů)	1959–1961	N 1
3	Zprávy o činnosti	1960–1963	N 1
4	Plány práce, hodnocení členů MNV	1960	N 1
II. Korespondence s nadřízenými orgány a ostatními organizacemi			
5	Nařízení, oběžníky, pokyny a informace došlé od OV KSČ Tachov	1960–1962	N 1
6	Odpovědi týkající se vyhotovení kádrových posudků vyžádaných OV KSČ Tachov	1960–1962	N 1
7	Rezoluce odeslané na ÚV KSČ v Praze	1961–1963	N 1
8	Pléna svolaná kvůli sloučení JZD a MNV	1960–1961	N 1
9	Dopis od CZV ZO KSČ, Sdružení státních statků v Tachově	1962	N 1
10	Písemnosti došlé od CZV KSČ Státního statku Tachov	1962–1963	N 1
III. Ostatní			
11	Stranická evidence, známky, výměna legitimací	1959–1962	N 1
12	Hlášení o stavu ZO KSČ	1960–1962	N 1
13	Rok stranického školení	1960–1962	N 1
14	Rozpočet organizace („pokladní kniha“)	1958–1962	N 1
15	Instruktažní materiály, formuláře, tištěné brožury, tematické novinové články, metodika	1960–1962	N 1

Název archivní pomůcky (archivního fondu):	KSČ – závodní organizace Částkov
Značka archivního fondu:	ZO KSČ Částkov
Časový rozsah:	1958–1963
Počet evidenčních jednotek:	2 (1 úřední kniha, 1 kartón)
Počet inventárních jednotek:	15
Rozsah v bm:	0,12
Stav ke dni:	3. února 2011
Zpracovatel archivního fondu:	Miroslav Vetrák
Zpracovatel archivní pomůcky:	Miroslav Vetrák
Počet stran:	11
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl dne 03. 02. 2011 čj. SOAP/090-0062/2011